

Redactat de **NICU STEJEREL.**
Redacția **ARAD, Mikes Kelemen utca 8/10.**
Toate manuscrisurile să se trimită la adresa aceasta.

Românul și țiganul.

(Dialog cu cântece.)

De : **Emanuel Suoiu, învățător.**

(Scena reprezintă o pădure de munte, cu tufe de brazi. Prin mijloc o poiană cu cărărușă).

ROMANUL:

(Vine din dreapta). — Vorbește:

Sunt aproape două oare
De când ure pe munte 'n sus;
Și-acum iată că urâtul
Chiar în spate mi-s'a pus!

Da-l alung eu, iată-i leacul:
Trag o doină românească,
Cum numai românul știe
Pe la munte să doinească!

(Cântă):

»Cântă puil cucului
Pe crenguța bradului,
Și-așa cântă de cu iale,

De cade și frunza 'n vale;
Și-așa cântă de cu dor,
De-l ascult, să știu că mor!»

»Cucule, pasere sură,
Rupe-ți'as limba din gură,
Că de când te-am auzit,
Tot de rele mi-ai horit,
Și de rele mi-ai cântat!»

Așa zău! Că bine zice
În proverbul românesc:
»Că pe-un rău, mai totdeauna
Zece rele-l însoțesc!
Căci de când...»

(Stă în loc. S'aude zgomot).

ȚIGANUL:

(Bucă de la munte cu un burduf de brânză subsuoră și cu o vadră de lapte în cap).

(Cântă):

— »Floare mândră, florică,
Nu mai duc eu nici o frică,
Că p'aici pădurea-i mică,
Daulio și daulică
Măi, măi, măi!
Mămulică, măi!«

ROMÂNUL:

Ce aud?... Ce aud?... Pe cărare
Par' c'aud ceva cântare;
Ceva cântec voinicesc
Intr'un ton cam țigănesc?!

ȚIGANUL (cântă):

— »Și apoi dela stână, oare
Cine vine pe răcoare
Cu burduful subsuoare
Și'n vadră cu lăptisorul?...
Rîpa-Rîpa, bădișorul,
Vine Rîpa bogătanul,
Care face 'n sat aleanul
Hai — na! Hai — na!
Măiculică, — na!«

ROMÂNUL (rîzând):

— »Ha! ha! ha! Vine ortacu
Să împărțim acum colacu.
(Să ascunde dup'o tufă).

ȚIGANUL:

(Se ivește pe scenă și cântă nainte):

Și acum haidem pe cărare,
Fără griji, fără inustrare.
Și de-mi iese ursu'n cale,
Am să-l dau dura de-a vale.
Hai, hai, hai și tralala
Tot la vale — iac' așa!

Foaie verde de tutun
Acum vie'mi hoții 'n drum,
Vie chiar hăl mai vestit,
Dada hăl mai pricopsit.
Că eu n'am teamă nimic!
Tra-la-la-la și tra-la-la.
Măi neicuță tot așa!

(Cântă) ROMÂNUL:
(Mișcă tufa).

ȚIGANUL:

(Stă înlemnit):

— »Aulio! Tu, tufă proastă,
Doar vezi, că eu merg pe coastă
Și nu m'am atins de tine:
Ce te miști dar — cătră mirtie?«

ROMÂNUL:

(Scutură tufa mai tare).

ȚIGANUL:

— »Tulă! zău! Tufă mărită,
Nu ești cumva stăpănită
De vr'un crai măreț de urs?...
Spune'mi! S'o iau spre apus!«

ROMÂNUL:

(Scutură tufa și mormăie)

ȚIGANUL:

(Tremurând):

— »Aulio! Mărito Urs:
Iată-ți dau tot ce-am adus,
Și turnă-ți-o închin-ție,
Ca să-ți fie pe vecie —
Numai lasă-mă 'n — pastie!..

ROMÂNUL:

(Să ridică din tufă):

— »Stăi pe loc, că io-s Burghia
Care schimbă vlădicia!«

ȚIGANUL:

(Tremurând și mai tare):

— »A...u... li...o...! Sfântă Burghia
Iti jur, zău! pe vanghilia:
Că ți-aș da un car de bani
Să te mai ție'n domnie,
Cu renegații 'n frăție
Și pe anii viitori
Până-ți ajunge — »pători!«

ROMÂNUL (rîzînd):

— Nu vreau bani, te vreau pe tine.
Vreau o piele de țigan,
Ca să-mi fac din ea un ham!:

ȚIGANUL:

— Aulio!... Ham? Țucate-aș!
Ham? — Să-ți faci din pielea mea?...
Zău! Trăzni-m'ar — zău, nu-i bună:
Nu-i bună nici de curea,
Că-i prea mare spaima'n ea!

ROMÂNUL:

Dacă nu — burduful jos
Și te cară sănătos!

ȚIGANUL:

(Pune burduful în cărare):

Il pun, îl pun, Măria! Ea,
Iată-l pun aci pe loc...
Doamne! Dă-i la Domnu bine...
Doamne! Ține-l cu noroc.

(Pleacă încet).

Sfântă, Maică luminată,
Serie urma Domnului,
Chiar în cartea raiului!

ROMÂNUL:

(Iese din tufar rîzînd):

Ha! ha! ha! Da ce-i cumetre...
Ha! ha! ha! Da te-am oblit!...

ȚIGANUL (mirat):

Hei! bată-te glicunoaia,
Da urit m'ai păcălit!
Mă, cumetre, mâncu-ți gluma,
Zău, că nu mai am nici una!
Da, așa m'am speriat,
De și părul sub căciulă
Oblu'n sus mi-s'a urcat!

ROMÂNUL:

Ha! ha! ha! Dar în cântare
Cum mi-te-ai mai lăudat!

ȚIGANUL:

Ia'n mai lasă-mă din șagă,
Nu te mira de cântat,
Că cămașa mea în spate,
Uit' — așa a tremurat!
Acum cât ajung acasă
Așez laptele pe masă:
Fac la urdă, fac la brânză,
Fac jintiță, fac la caș
Și apoi Mercurea ce vîde
Haid cu ele la oraș!

ROMÂNUL:

Câte oi ai tu la stână?

ȚIGANUL:

Câte zile 'n săptămână —
Și cu șapte mai puțin!
Și mai una — Da-i bătrână,
Și apoi s'o mai vezi măicuță:
Ce mai dragă de lănuță!

ROMÂNUL:

Dar de unde le-ai pilit?

ȚIGANUL:

Ia'n mai tăci nene din gură,
Că doar toată lumea fură:
Baciu dintr'un bun glumit
Cu oile m'a cinstit!

ROMÂNUL (rîzînd):

Poate t'au fost călbezite?...

ȚIGANUL:

Auzi vorbe ne-auzite:
Mult mă răfuiști tu azi:
Cum să fie călbezite,
Că-s cu clopot la grumazi!

ROMÂNUL:

No, cumetre, Doamne ajută!
Eu mă duc să-mi văz de oi!

TIGANUL:

Pace, dragoste 'ntre noi!
Dar să te mai rog la una:
Să mai lași dracului gluma!
Codrul ăsta, mânce-l ursul,
Tot mai ține?... Mult e dusul?...

ROMÂNUL:

Nu mai ține, iată-i capul,
Colo'n vîrf, unde stă țapul!
(Un țap sălbatec într'un vîrf de
munte, unde țiganul n'ar fi ajuns nici
după 3--4 săptămâni.)

TIGANUL:

Ha! ha, ha! Noroc și banii!

ROMÂNUL:

Și ursul după țiganii!

TIGANUL:

Dapoi e-e-i, burduful tăii,
Nu cumva te-ai spăriat?
Stai puțin, să mînc din tine,
Și apoi haid iar cătră sat! —
Așa. Mercuri dimineața
Mi-te-asterne la oraș.

Vind cașul. Pe banii hăia
Iau o scroafă cu parcel,
Iar colea după 'ngrășate,
Pân' te întorci — suta-i pe ei!

Tulai, maico! Doamne ajută'mi
Pe calea, care am pornit,
Bag-sama mi prorocită
Ca s'ajung bogat cinstit!

Ba va făta scroafa iară
Colea'n luna lui Brumar!
Ha! ha, ha! poștește atuncea
Alte sute 'n buzunar!

Doauă sute. Zi mai bine
O căruță cu doi cai.

- Tulai! Rîpot mîncuți gura,
Da tu ce noroc mai ai?!
(De Burghia să nu dai:
Că nu-i cocie, nici cai!)

Și apoi ce mai cai, Rîpico!
Cai de hăia 'mpărătești
Și o căruță — da! căruță,
De care nu prea 'ntâlnești!

Tipămi-te 'n ea acuma,
Ține frânele la cai!
— Sloboade mîmile dela vadra din
cap, și caută a prinde frânele).
Ia'n atingemi-l pe negru!
Hi! Surule! Haida, hai!
Hurra, durra, peste poduri,
Pulbere și gălăgie.
Auhio! și io 'n căruță,
Ca harhanghelu Ilie!

Cine vine?... Cine vine?...
S'or întreba toți din sat.
Cin' să vină?... Domnu Ripa,
Domnul nostru hăl bogat!

Toți se vor feri din cale,
Cu căciulile în mîni;
Toți vor da o bună ziua:
Unguri, Sași, Jidani, Români!

D'apoi, zău, și eu atuncea,
Trebuie să mulțumesc:
Numai cum?... Că uită cai!
Tot din mîni am să-i opresc!...

Eu atînci așa voi face:
Dau din cap, mă închin mereu,
Cum tuturora le place,
Și cum e și placul meu!
Așa, uită!... (Dă din cap...)

(Făcînd aceasta, vadra din cap se
răstoarnă cu laptele, (zamă albă de vacă)
țiganul se trezește din fantazie
văzînd ce a făcut — flueră a pagubă
— Românul rîde ținîndu-se de burta)

Cortina cade.

Hora țărănilor.

(Din Berliște).

Frunză verde de mătăasă,
Mă porneam sara d'acasă,
Unde-i copila frumoasă
Și părinții duși de-acasă,
Când părinții au venit
Și la fata m'au găsit:
De frică și de rușine
Am mințit, că n'avem pâine;
Și că n'avem apă rece,
(Asta o minții-cât zece)
Numai doar rușinea mi trece.
Și mulțam lui Dumnezeu
Că trecui peste părau
Intreg, sănătos, curat
Cu părul nescărmanat.

Tu mândruță Bărligiană
Nu-ți da gura făr' de samă.
Ia-te sama tare bine

Nu prea da la fie-cine,
Că dând gura și la altu
Iți faci trai rău cu bărbatu.

Frunzuliță romanită,
Auzi mândră, mândruțiță,
Nu grăbi se dai guriță
La toți cei ce te sughiță,
Că să umflă soacră-ta
Și-o fi vai de pielea ta.

Frunză verde busuioc
Vino, mândră, să te joc.
Aș veni, bade, nu poci,
La tine, ca să mă joci:
Că m'a oprit bărbatu,
Ca să mai joc cu altu.

Măi bădiță, măi tândală
Ce-ai căutat la noi asară,

Doar ți-a spus măicuța bine
Că nu mă dă după tine.

Fetele din satul nost
Fete ar fi săcat tot roștu:
Că pe cât sunt de frumdoase,
Pe atâta-s de miucinoase.

(Culesse de T. Roșu).

Fetele din satul nost
Mi s'au pus toate pe post,
Fac mătânii tot mereu
Rugându-l pe Dumnezeu:
Să le-abată apa'n ușă
Să se spele de cenușă!

Cine-i june ție'nșurat
Se vie la noi în sat,
Că avem de măritat:
Fete mari și mărunțele,
Poate-alege dintre ele;
Și fete de toată sama,
Dar la vîrstă sunt — ca mama.

Frunză verde ca iarba
Fetele din Slatina,
Nu s'nici una'n voia mea;
Că nu vreau să mă sărute,
Numai de câteva sute,
Dar atunci când — nu s'audel!

Cucuruzu-i de prășit
Mândra mi s'a'nholnăvit;
Cucuruzul s'a'ngropat,
Și grâul s'a' secerat,
Când tot lucrul s'a' gâtat:
Și mândruța sa sculat!

— Scoală mândră, dă pe porci,
— Taci bărbate, că nu poți;
— Scoală mândră dă pe vaci,
— Nu ți spusei acum să taci?
— Scoală mândră, hai la birt
— Doanue, mândru-ai mai grăit:
Si cu asta-aveam în gând,
Așteaptă-mă, pân' mă'nving!

— Mândră, sufletelul meu,
Urātu-i bărbatul tău!
— Eu văd bine că-i urât,
Nu-l pot băga în pământ,
— Pune-i funia după gât
Și-l du Sâmbătă la târg;
Când ți-or da pel el un zlot,
Să-l dai draclui de tot!
Tu să viți cu zlotu-acasă
• Să-l petrecem după masă!

(Chiuituri adunate de Mihai Bălăban june
din Zărand).

A Te duse-și, mândră, duse-și,
Voie bună nu mi ziseși;
Că te-ai dus nu mi-ar păsa,
Da mi-ai dus și inima!

Tot de-aceia mi-a fost dor,
Să văd mincea fetelor;
Și de-aceia mi-a fost sete
Să văd mincea dela fete.

Nu gânde mândră că mi plăci,
Că numai păcate ți faci;
Că tu de mi-ai și plăcea,
Tot mi ești de sama mea!

Zis'a mama cătră tine,
Insoară-te măi copile:
Că ți stă bine cu nevastă
Când o bate vântu'n față
Umple casa cu dulceață;
Când o bate vântu'n dos
Umple casa cu miros.

Hei siceacă calea mea,
Calea mea dela mândra
Cum crește iarba pe ea.
Pe calea mea dela joc
Poate crește busuioc;
Pe cea dela șezătoare
Poate crește cărușele,
Că p'acolo n'oi mai mere,
Pe calea mea dela fete
Poate crește iarba verde,
Că nu le mai trag nădejde.

Vai, bată-te mândro, bată
Frunza crudă de salată
Și inima mea ntristată, —
Rădăcina de săcară,
Somnul meu de astăi-vară
Și inima mea amară;
Că lăsam caru ncarcat
Și-alergam la tine'n sat!

Noaptea-i noapte, ziua-i zi,
Și eu nu mai pot dormi
De gândurile mândrii,
Și de jalea inimii.

Cât oi trăi să iubesc,
Că d'oi muri — putrezesc
Și pe mormânt crește iarbă,
Nime nu mă măi ihtreabă::
Care mândră mi-a fost dragă?!

Așa mi vine-un dor și-o jale:
Unde-o rămas a mea cale?...
Așa mi vine-un dor și un plâns,
Că ce-am fost — și ce-am ajuns!

Lelea cu fedrile mari,
Ibovnică la jandari;
Lelea cu pumnarii lași,
Ibovnică la finanți;
Lelea cu pumnarii mici,
Ibovnică la voinicii!

Sus la munte pe trei stele
Văd dorul mândruții mele;
Jos în vale la isvor
M'așteaptă mândră cu dor.

Frunză verde de gutui,
Drag-am fost eu oare cui,
Și-acum nu-s a nimănui,
Dar de m'oi purta frumos,
Iar-oi fi a cui am fost!

Păcurar cu oi băluțe
Căpătaru-ți-ai draguță?
Dacă nu ți-ai căpătat,
Vin'o iar la noi în sat
Că bădița m'a lăsat!

Frunză verde, frunză verde,
De trei ori tot frunză verde,

C'al meu bade nu se vede,
Nici în față, nici în dos,
Așa mândru și frumos!

Cât trăiești bade pe lume,
Nu striga mândrii pe nume
Ci strigă: trei foi de ceapă
Nimeni să nu te priedapă!
Și strigă: trei foi de vie,
Nime să nu mi-te știe!

Pe părăul cu foi verzi
(Mere Ana cu scoverzi)
Și — zău — oare cui le duce?
Pare că la gură dulce!

Copiliță cu părinți,
Nu grăbi să te măriți.
Măritatu-i lucru mare
Nime nul poate stricare:
Nici popa satului
Nici vlădicu Aradalui;
Măritatu-i jug de fer,
Până-i trăi ești cu el!

Hei! sărace fetele,
Gura dulce place-le;
De le-ai da cu lingură
Și tot nu le-ai sătura!

În vârful nucului
Cântă puiul cucului,
Și-și înfoaie penele
Ca mândra sprâncenele!

Cântă mi cuce numai mie,
Că la anul cine știe:
Poate trăiesc, poate mor,
Că omu-i vis călător!
Mult bine mi-ar fi părut,
Mama de m'ar fi făcut:
Strugure dulce de vie
Mândra'n gură să mă ție,
Neamtu gazdă să nu mi fie!
Strugure dacă eram
Oamenii fi indulceam;
Și n'aș trăi cu bănat
Ca la neamtu de soldat!

Țiganii și cioara.

Țiganul Talaleu întâlnindu-se cu țiganul Paraleu, mergeau amândoi pe drum vorbind.

Când iată că după o bucată bună de drum, găsește în cale o cioară moartă.

Talaleu zice:

— »Ditta, bre! Ce pasere o hi ahasta? Și ce o hi avut de o hi răposat?»

Paraleu, ca să se arate mai învățat de cât el, începu astfel:

— »Să-i zic cioară, mă fac singur de ocară; să-i zic Stăncuță, așa a chemat și pe măicuța...»

Talaleu: Nu-i așa, mă, prostule. Nu vezi tu mă, Paraleu — prostoleu, că doar ahastai

Păsăreaua ghiurghiulcaua,
Care iese dimineața
Și paște toată verdeata;
Care strigă ga, ga, gal

Paraleu: Taci, mă, nu mă speria! Nu-i așa: e cucuvea,
Zău, fi-o spun pe legea mea.
Și a murit, vezi-o, și ea
Chiar ca boareasa mea.

Talaleu: Taci, mă, că nui cucuvea,
Poate-o fi vr'o rândunea...

Un român:

Bai cioară, zău, măi cioroi,
Medeți, că-i neagră, ca voi.

Paraleu: Că-i neagră — s'o fi 'negrit,
Doară de când a murit.

Ști, că moartea te 'negrește
Și apoi te putrezește!

Românul:

Bai cioară, zău, măi cioroi,
Cioară-i asta — că și voi.

Amândoi țiganii:

Uit iu! iu! Măi Românică,

Țucuți talpa și-o opincă,

Nu ne face de nimică:

Zi și tu că-i rânduneică;

Ori zi că e cucuvea

Și-o dă dracului, s'o iea.

N'a putut muri acasă,

Noauă 'n drum să nu ne iasă?

Pasăre afurisită

Vita să'ți fie perită!

Și de-a noastră despărțită!!

Practic.

Ghiță: Vai măi Niță ce câne rău e acela, care vine către noi. Poate e și turbat! Hai să ne suim în arborele acesta!

Niță: Nui Dacă tocmai trebuie să ne ferim din calea lui, apoi mai bine să ne urcăm în mărul acela, acolo sunt bătar și mere.

Pentru o familie română din Budapesta se caută o

servitoare harnică

În etate de 172—0 ani. — Care se pricepe și la bucătărie va fi preferată. Doritoarele să se adreseze la administrația „Luptei”, Budapesta, István-ut 11.